

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український інститут науково-технічної експертизи та інформації

(УкрІНТЕІ)

ЗБІРНИК РЕФЕРАТІВ ДИСЕРТАЦІЙ, НДР та ДКР

№ 09' 2017

Видається з квітня 2003 р.

Виходить 12 разів на рік

Київ 2017

УДК 082.1:82-991

Регістраційне свідоцтво: Сер.КВ №22631-12531ПР, 24.03.2017 р.

Редакційна колегія: В.С. Дмитришин, Т.А. Юрченко

Передплата на видання здійснюється через УкрІНТЕІ або Укрпошту.
Розрахунковий рахунок УкрІНТЕІ: р/р 312 572 741 97044 в ДКСУ код ЄДРПОУ 40814998,
МФО 820172, ІПН 408149926502
Тел./факс: 044 521-00-39; 044 521-09-48
E-mail: sale@uintei.kiev.ua

Додаткову інформацію можна одержати за адресою:
УкрІНТЕІ, вул. Антоновича, 180, м. Київ, 03150. Відділ створення електронних
інформаційних ресурсів; відділ створення та реалізації інформаційної продукції.
Тел./факс: 044 521-00-68, тел. 521-00-39.
E-mail: nddkr@uintei.kiev.ua

00/26 СУСПІЛЬНІ НАУКИ

02 ФІЛОСОФІЯ

02.11 Загальні проблеми сучасної філософії

02.09.17.0001/0217U000168

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання: Заключний звіт /Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського; Керівник Борінштейн Євген Русланович. – ДР 0111U010462. УДК 001.42+14:16+18:21+29+[311:316].

44 с.

Об'єкт дослідження: соціальне пізнання. Мета: Методологічна, предметна і функціональна проблематизація сучасного філософського пізнання (на різноманітному дослідницькому матеріалі). Методи дослідження: Використовуючи метод аналізу логіко-методологічних основ, розроблений перший та другий розділи дослідження. Застосовується методологія і методика комплексного соціокультурного дослідження для уточнювання гіпотез дослідження, розробки можливостей прогнозування соціокультурних трансформаційних процесів, поповнення інтерпретації особливостей соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства. Структурно-функціональний аналіз забезпечив розкриття взаємовпливу деформації цінностей та процесу трансформації суспільства в динаміці їх взаємодії з освітою. Застосування системного підходу дало можливість розглянути суспільство, освіту як складні системи, внутрішнім структурним компонентом яких виступає формування ціннісних орієнтацій цілісної особистості. За допомогою історичного методу осмислюється процес накопичення теоретичних уявлень про трансформаційні процеси суспільства (теоретичний та практичний вимір), а також цілісної особистості в освітянському процесі. Теоретичні і практичні результати: результати дослідження дали можливість поглибити розуміння соціокультурної трансформації, соціальних регуляторів освіти, проблемам соціалізації особистості в процесі освіти, дослідити історичні процеси націєтворення та самовизначення особистості в процесі трансформації сучасного українського суспільства, формування ціннісних орієнтацій особистості в процесі освіти та визначити місце патріотизму в системі соціокультурних цінностей сучасного суспільства і можуть бути використані при аналізі проблем розвитку сучасного суспільства у соціальній філософії, сприяли формуванню нових підходів та категорій у вивченні особливостей освітянського процесу. Отриманий матеріал і практичні рекомендації можуть бути використані для створення моделі трансформації культури регіонів, формування регіонального аспекту культурної, національної, освітянської політики, розробки перспективного плану культурної трансформації Одеської області. Новизна: полягає в тому, що вперше в українській соціально-філософській думці здійснено комплексне дослідження особливостей соціокультурної трансформації в Україні, що дозволило дослідити позитивні та негативні фактори розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціокультурної трансформації. Ефективність впровадження: висока. Галузь використання: 73.20.2 - дослідження і розробки в галузі суспільних наук.

02.41 Соціальна філософія

02.09.17.0002/0416U003423

Герасименко Микола Володимирович. Ідея в системі суспільної життєдіяльності: соціально-філософський аналіз: Дис... к.філос.н. /Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України. – Захищена 31.05.2016.

УДК 140.8; 316.4+111.6:141.7.

217 с. – Бібліогр.: 408 назв.

У дисертації концептуалізовано міру когерентності змісту ідей та форми її відображення. Кожне соціальне явище є результатом певних ідей: спочатку будь-яке соціальне явище існує на рівні свого ідейного прототипу, реалізуючи потенціал якого на практиці, воно набуває ознак соціального факту. Окреслено ключові фактори, від яких залежить успіх втілення будь-якої ідеї в життя. Суспільство може реалізувати лише ті ідеї, які співзвучні мисленню епохи, не суперечать його аксіологічним пріоритетам і стереотипам.

02.71 Філософія релігії й атеїзму

02.09.17.0003/0416U003433

Муллокандова Оксана Мариківна. Міжрелігійні та міжконфесійні сімейно-шлюбні відносини в авраамічних релігіях (релігієзнавчо-правові аспекти): Дис... к.філос.н. /Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Захищена 30.05.2016.

УДК 241:340.61.

207 с. – Бібліогр.: 225 назв.

У дисертації вперше в українському релігієзнавстві досліджено міжрелігійні та міжконфесійні сімейно-шлюбні відносини в іудаїзмі, християнстві й ісламі в контексті їх релігійної легітиматії і правової регуляції релігійним правом та суспільними звичаями авраамічних релігій. Представлено філософсько-релігієзнавчу дефініцію понять міжрелігійний та міжконфесійний шлюб. Проаналізовано класичні для ортодоксального іудаїзму та ханафітського мазхабу ісламу моделі сім'ї, зафіксовані в релігійному й звичаєвому праві, а також конфесійні моделі християнського шлюбу, регламентовані нормами православного і католицького канонічного права та доктринальними положеннями протестантських церков. Доведено, що основними проблемами, з якими стикаються релігійно змішані сім'ї, є спілкування з родичами різних конфесій, неможливість спільної культурової практики, а головне – питання конфесійної приналежності та релігійного виховання дітей. Виявлено, що ступінь проблемності існування змішаних шлюбів корелюється зі ступенем розбіжності релігійно-правових моделей сім'ї, в яких виховувалося подружжя. Окреслено правову базу й державні гарантії, репрезентовані українською державою релігійно змішаним подружжям та їхнім дітям. Доведено, що в пострадянський період в Україні склалися релігійні та суспільно-демографічні умови для "вільної конкуренції" різних релігійних моделей сім'ї між собою і з її секулярними модифікаціями. Визначено релігійні та соціальні причини зростання кількості релігійно змішаних шлюбів як в світі загалом, так і в Україні зокрема. Проаналізовано негативні та позитивні наслідки цього глобального явища для соціально-демографічної та міжконфесійної ситуації в українському суспільстві. У дисертації вперше в українському релігієзнавстві досліджено міжрелігійні та міжконфесійні сімейно-шлюбні відносини в іудаїзмі, християнстві й ісламі в контексті їх релігійної легітиматії і правової регуляції релігійним правом та суспільними звичаями авраамічних релігій. Представлено філософсько-релігієзнавчу дефініцію понять міжрелігійний та міжконфесійний шлюб. Проаналізовано класичні для ортодоксального іудаїзму та ханафітського ісламу моделі сім'ї, зафіксовані в релігійному й звичаєвому праві, а також конфесійні моделі християнського шлюбу, регламентовані нормами православного і католицького канонічного права та доктринальними положеннями протестантських церков. Доведено, що основними проблемами, з якими стикаються релігійно змішані сім'ї, є спілкування з родичами різних конфесій, неможливість

спільної культової практики, а головне – питання конфесійної приналежності та релігійного виховання дітей. Виявлено, що ступінь проблемності існування змішаних шлюбів корелюється зі ступенем розбіжності релігійно-правових моделей сім'ї, в яких виховувалося подружжя. Окреслено правову базу й державні гарантії, репрезентовані українською державою релігійно змішаним подружжям та їхнім дітям. Доведено, що в пострадянський період в Україні склалися релігійні та суспільно-демографічні умови для "вільної конкуренції" різних релігійних моделей сім'ї між собою і з її секулярними модифікаціями. Визначено релігійні та соціальні причини зростання кількості релігійно змішаних шлюбів як в світі загалом, так і в Україні зокрема. Проаналізовано негативні та позитивні наслідки цього глобального явища для соціально-демографічної та міжконфесійної ситуації в українському суспільстві.

02.09.17.0004/0416U003671

Петришин Неоніла Євгеніївна. Інтерпретація екологічних проблем у сучасному католицизмі: філософсько-релігієзнавчий аналіз: Дис... к.філос.н. /Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Захищена 23.06.2016.

УДК 289.1 : 504.03.

193 с. – Бібліогр.: 258 назв.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню екологічної проблематики у католицизмі, філософсько-релігієзнавчий аналіз якої виявив особливості осмислення сутності, причин і шляхів вирішення екологічних проблем у Соціалній доктрині Католицької Церкви. У дисертації розкрито сутність екологічного вчення сучасного католицизму, визначено особливості інтерпретації ним взаємозв'язку екологічних проблем і впливу діяльності людини на природу. Екологічна сфера життєдіяльності людини тлумачиться католицькими теологами у контексті буття природи, яка розуміється ними як дар Творця спільноті людей для відповідального та раціонального використання. Соціальне вчення сучасного католицизму спрямоване на формування високого рівня екологічної культури людини, вироблення системи екологічних цінностей та визначення їх місця у загальній структурі християнських моральних цінностей. Католицька Церква обґрунтовує необхідність екологічного навернення; гармонізації взаємодії людини з природою; економічного використання ресурсів та енергії; формування екологічної відповідальності вчених у економічній, політичній, науковій, технічній та медичній сферах. Автором розкрито важливість біоетичних аспектів Соціального вчення сучасного католицизму як системи моральних норм і правил, що регулюють впровадження наукових досягнень генетики, біології, біохімії, біофізики на принципах поваги до гідності людини як Божого творіння.

03 ІСТОРІЯ. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

03.09 Загальна історія

03.09.17.0005/0416U003598

Золотарьова Яна Ігорівна. Права людини у політиці США щодо СРСР (1970-ті - початок 1990-х рр.): Дис... к.і.н. /Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Захищена 13.06.2016.

УДК 94(73)"1970/1990".

257 с. – Бібліогр.: 417 назв.

Права людини у політиці США щодо СРСР досліджено як невід'ємну частину глобальної зовнішньополітичної доктрини Вашингтона. З'ясовано, що основою для формування правозахисної складової зовнішньополітичної стратегії

Білого дому в 1970-ті рр. була тривала традиція існування чинника прав людини у внутрішньополітичному процесі США. Проведено порівняння підходів адміністрацій Дж. Картера, Р. Рейгана та Дж. Г. В. Буша й обраних ними пріоритетних методів реалізації політики прав людини. Розкрито роль США у Гельсінському процесі, зокрема у дискусії стосовно гуманітарних положень Заключного акта.

03.09.17.0006/0416U003599

Заплетнюк Ольга Андріївна. Царська влада в Єгипті періоду правління Ехнатона: Дис... к.і.н. /Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Захищена 13.06.2016.

УДК 94(32).

354 с. – Бібліогр.: 222 назв.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню царської влади в період правління єгипетського фараона-реформатора Аменхотепа IV (Ехнатона) (1349 - 1333 рр. до Р.Х.). У дослідженні обґрунтовані висунуті автором гіпотези щодо причин проведення реформ фараоном Ехнатоном, висвітлені особливості царської ідеології, визначена роль фараона у культурі Сонячного диску. На основі широкого кола джерел прослідковано зміни у моделі царської влади в ході релігійної реформи Ехнатона, яка була направлена на зменшення ролі царя як історичного гравця на користь царя як історичного бога. У сферах святкування хаб-седу з храму GM(T)-PA-PTN чітко прослідковується прагнення Ехнатона до повернення традицій Давнього царства, коли фараон вважався божественною особою. Ехнатон намагався одночасно виконувати владні повноваження як цар Єгипту, і релігійні, як засновник культу бога Атона.

03.09.17.0007/0416U003648

Бачинська Олеся Михайлівна. Розвиток видовищних форм мистецтва в Українській Державі гетьмана Павла Скоропадського: історичний аспект: Дис... к.і.н. /Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Захищена 30.06.2016.

УДК 94::79(477)"1918".

337 с. – Бібліогр.: 1165 назв.

У дисертаційному дослідженні розкрито історичний аспект розвитку видовищних форм мистецтва в Українській Державі гетьмана Павла Скоропадського. Показано напрями державної політики стосовно видовищних мистецтв та шляхи її реалізації, вплив на їхній розвиток перебування окупційних військ Центральних держав, відношення до них місцевих органів влади і самоврядування. Проаналізовано умови та головні проблеми у розвитку театрального, кінематографічного, музично-хорового та естрадно-циркового мистецтва. Підкреслено, що взаємодія державних органів влади, місцевого самоврядування, підприємців та громадськості давала конкретні результати. На прикладі досліджуваної доби доведено, що, незважаючи на суспільно-політичні та економічні обставини, видовищні мистецтва не лише добре слугують відпочинку, але й здійснюють певний вплив на населення через доступність у сприйнятті і легкості донесення різноманітних ідей.

03.09.17.0008/0416U003717

Шелудякова Наталія Андріївна. М. Грушевський-колекціонер у контексті наукового і мистецького життя України кінця XIX - початку XX ст.: Дис... к.і.н. /Інститут історії України. – Захищена 24.06.2016.

УДК 930:7.074 Грушевський (043.3).

242 с. – Бібліогр.: 641 назв.

У дисертації розглянуто процес формування та побутування універсальної колекції М. Грушевського. Здійснено аналіз комплексу теоретичних розробок і методологічних підходів щодо природи феномена колекціонування, причин та мотивів збирання колекцій. На їх основі проаналізовано психологічні, інтелектуально-пізнавальні й соціокультурні передумови колекційних практик М. Грушевського. Встановлено етапи колекційної діяльності історика, схарактеризовано основні засоби комплектації його збірки. На основі залученого комплексу опублікованих та архівних джерел зроблено спробу реконструкції складу і структури колекції М. Грушевського, визначено її головні тематичні підрозділи. Висвітлено зв'язок колекційної діяльності історика з його науковою творчістю, а також комплексно проаналізовано мистецько-організаційну й музейну складові діяльності М. Грушевського.

03.09.17.0009/0416U003718

Залеток Наталія Валеріївна. Жінки в суспільному і політичному житті Великої Британії (остання третина XIX ст. - 1939 р.): Дис... к.і.н. /Інститут історії України. – Захищена 24.06.2016.

УДК 94(410) "193"-055.2(043.3).

298 с. – Бібліогр.: 449 назв.

Дисертація присвячена дослідженню становища та ролі жінок у суспільному і політичному житті Великої Британії від останньої третини XIX ст. до 1939 р. У роботі, на основі аналізу джерел та історіографічної бази, комплексно досліджено процеси, пов'язані із зародженням та розвитком суфразжистського руху як першого масштабного прояву суспільно-політичної активності британського жіноцтва. Висвітлено динаміку змін у становищі жінок на ринку праці, у подружньому житті, освітній та політичній сферах в зазначений період. Акцентується увага на законодавстві, спрямованому на розширення прав жінок у перелічених сферах. Складено статистичний аналіз жіночої зайнятості на основі даних британських переписів населення. Проаналізовано відносини активістів жіночого руху та політичних партій, діяльність перших жінок-депутатів, особливості агітаційних кампаній політичних партій, спрямованих на жіночовиборців. Висвітлено основні напрями діяльності феміністичних організацій у міжвоєнний період, які стосувалися контролю над народжуваністю, дискримінаційних практик на ринку праці, державної допомоги тощо.

03.09.17.0010/0416U003785

Оліпер Світлана Іванівна. Громадсько-політичне життя польської меншини Правобережної України 90-х рр. XIX - на початку XX століття: Дис... к.і.н. /Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Захищена 30.06.2016.

УДК 94(477.4)(-162.1) "18/19"(043.3).

275 с. – Бібліогр.: 810 назв.

У дисертації вперше, на прикладі окремого регіону - Правобережної України, комплексно досліджено і узагальнено соціально-економічне та громадсько-політичне становище польської меншини 90-х рр. XIX - початку XX ст. На дисертаційному рівні проаналізовано соціально-економічне становище польської громади регіону в умовах репресивної політики російського царату, участь поляків у дозволеніх владою сільськогосподарських, кооперативних, наукових і культурних інституціях, як засобу утвердження та збереження впливу меншини в суспільному та економічному житті Правобережної України. Досліджено процес формування і діяльність у 1890-1904 рр. польських нелегальних громадсько-політичних рухів (польських організацій,

товариств, земляцтва) та визначено їх ідейні засади; розглянуто участь поляків у революційних подіях 1905-1907 рр.; окреслено основні соціально-економічні і політичні здобутки польської меншини в революції 1905-1907 рр. та місце і роль польської періодики 1905-1914 рр. в суспільно-політичному житті регіону, з'ясовано громадсько-політичну діяльність польської громади напередодні Першої світової війни.

03.09.17.0011/0217U000071

Археологічні дослідження пам'ятки археології "Мале городище" у міському парку м. Буська: Заключний звіт /Науково-дослідний центр "Рятівна археологічна служба" Інституту археології НАН України; Керівник Стеблій Паталія Ярославівна. – ДР 0116U008710. УДК 903.4(477.8-17)"00/00"(093).

54 с.

Проведення археологічних досліджень (розкопок) пам'ятки археології "Мале городище" у міському парку м. Буська Львівської області проводилось згідно обласної програми "Охорона і збереження культурної спадщини Львівської області на 2016-2018 роки" "Мале городище" - пам'ятка археології місцевого значення, прийнята на облік 19.07.1995 р., охоронний № 529, яка зазнає постійної руйнації внаслідок природних та антропогенних чинників. У результаті розкопок досліджено 68 м кв. зі східної сторони пам'ятки. Зафіксовано сліди існування ранішого поселення римського часу (IV ст.), яке належить носіям черняхівської культури, досліджено рештки двох наземних споруд XII ст., відкрито рештки інфраструктури XVIII-XIX ст, виявлено численний рухомай археологічний матеріал. За результатами вишукування підготовлено Звіт про результати археологічних досліджень пам'ятки археології "Мале городище". Робота розповсюджується за договірною ціною.

03.09.17.0012/0217U000148

Динаміка культурогенезу стародавніх суспільств України під впливом інтеграційних процесів історичного минулого Центральної та Східної Європи: Заключний звіт /Одеський археологічний музей Національної академії наук України; Керівник Бруйко І.В. – ДР 0112U001923. УДК 94(3); 94"04/14". 56 с.

Наукове дослідження присвячене вивченню найважливіших проявів культурогенезу в Північно-Західному Причорномор'ї, тою чи іншою мірою обумовлених масштабними історичними подіями: неолітичною революцією, формуванням індоєвропейської мовної сім'ї, розповсюдженням кочівницьких цивілізацій, залученням тубільного населення Північно-Західного Причорномор'я до кола впливу античної культури тощо.

03.09.17.0013/0217U000175

Когнітивні стратегії вивчення та викладання історії: Заключний звіт /Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського; Керівник Добролюбська Юлія Андріївна. – ДР 0111U0009911. УДК 300.3 | 301 | 930.1.

41 с.

Об'єкт дослідження: когнітивні стратегії вивчення та викладання історії. Мета: обґрунтувати існування когнітивної стратегії постнеокласичної методології історії. Методологічною основою дослідження є принцип плюралізації еталонів науковості. Згідно з цим принципом дослідницькі практики в історичному пізнанні не можуть бути зведені до одного загального для них наукового стандарту, однак можлива їх наукова типологія. Були використані такі конкретно-наукові методи: метод порівняльно-історичного аналізу для дослідження ідей, що виникли в ході розвитку історії від пропе-